

Nederlandse Genealogische Vereniging

AMERSFOORT EN OMSTREKEN

Afdelingsfunctionarissen

Bestuur

- Voorzitter: dhr. drs. ing. J.W. van Maren, Vlieterweg 108, 3925 GD Scherpenzeel
tel. 033 – 2778813 e-mail: voorzitter@amersfoorteo.ngv.nl
- Secretaris
en Public Relations: dhr. A.C. van Herk, Herfsttuin 24, 3772 VJ Barneveld
tel. 06-53408994 e-mail: secretaris@amersfoorteo.ngv.nl
- Penningmeester: dhr. drs. Th.H. van Veen, Poortersdreef 1, 3824 DL Amersfoort
tel. 033 – 4726015 e-mail: penningmeester@amersfoorteo.ngv.nl
- Lid: dhr. ir. P. van Zuylen, Couwenhoven 9064, 3703 GE Zeist
tel. 030 – 6962658 e-mail: peter.van.zuijlen@gmail.com
- Lid: dhr. H. Hooijer, Garietstraat 267, 3813 BM Amersfoort
tel. 033 – 4632621 e-mail: heimen.h.a@gmail.com

Afdelingsafgevaardigden

- Afgevaardigde: dhr. drs. ing. J.W. van Maren, voornoemd
- Plaatsvervanger: dhr. drs. Th.H. van Veen, voornoemd

Lezingen en Activiteiten

- Coördinator: dhr. ir. P. van Zuylen, voornoemd

Periodiek

- Hoofdredacteur: dhr. A.C. van Herk, voornoemd
- Redactieadres: redactie@amersfoorteo.ngv.nl
- Eindredacteur: dhr. prof. dr. J.S. Kaastra, Slotlaan 337, 3701 GJ Zeist
tel. 030 – 6962934
- Redacteurs: dhr. M. van de Krol, Marterhoeve 20, 3831 TA Leusden
tel. 033 – 4945110
dhr. drs. Th.H. van Veen, voornoemd
vacature

- PR-ondersteuning** mw. F.E.F. Schuitemaker-Frankefort, Zaagmolenhof 13, 3833 KT Leusden
tel. 033 – 4947948 e-mail: fschuite@xs4all.nl

- Webmaster** dhr. A.C. van Herk e-mail: webmaster@amersfoorteo.ngv.nl

- Website** <http://amersfoorteo.ngv.nl>

- Twitter** www.twitter.com/NGV_AFT

- Facebook** NGV Amersfoort

Omslag: Crime passionel. Paolo Malatesta en Francesca di Rimini op heterdaad betrapt door de lamme Giovanni Malateste, zijn halfbroer en haar man, die beiden vermoordt. Schilderij van J.A.D. Ingres (1819) naar een beschrijving door Dante Alighieri. Bron: wikipedia. Zie ook pag. 10.

AMERSFOORT EN OMSTREKEN

Uitgave van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Amersfoort en omstreken opgericht 18 december 1971

Verschijningsgebied de gemeenten Amersfoort, Baarn, Barneveld, Bunschoten, Ede, Eemnes, Ermelo, Harderwijk, Leusden, Nijkerk, Putten, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Soest, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Wageningen, Woudenberg en Zeist. Oplage 550.

Jaargang 25

januari 2016

nummer 1

Ten geleide

Het jaar loopt op zijn eind als ik dit schrijf. Als u dit leest zijn we aangekomen in 2016. Namens de redactie wens ik u een gezond en voorspoedig 2016. Afgelopen jaar hebben we weer een aantal mooie artikelen in ons periodiek kunnen plaatsen. Wellicht is uw belangstelling toegenomen om niet alleen de verhalen van de maandelijkse lezingen te lezen, maar ook om de lezing in De Brug zelf mee te maken. U heeft dan de mogelijkheid om eventueel vragen over het onderwerp te stellen. In dit nummer leest u een korte introductie over de onderwerpen van de komende maanden. In overleg met vertegenwoordigers van Archief Eemland is besloten om het spreekuur *Stamboomonderzoek en familiegeschiedenis* vanwege te weinig bezoekers hiervoor te beëindigen. Ik vraag nogmaals uw aandacht voor de vacature van redacteur (zie elders in dit blad). Veel plannen voor 2016. De NGV 'van', 'voor' en 'door' leden! Uw bijdrage in het delen van bronnen of verhalen stellen we ook op prijs. Wij wensen u veel leesplezier en succes met uw genealogische activiteiten.

Arie van Herk, hoofdredacteur

Colofon

AMERSFOORT EN OMSTREKEN verschijnt in januari, april en september. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ondertekende stukken. Bij overname van gegevens uit deze uitgave wordt men verzocht de bron te vermelden.

Kopij voor het volgende nummer gaarne vóór 15 maart 2016 inleveren

Voor nadere instructies zie <http://amersfoorteo.ngv.nl> onder menu Afd. blad.

AMERSFOORT EN OMSTREKEN wordt gratis aan de leden van de afdeling toegezonden. Anderen kunnen zich abonneren door betaling van € 7,- per jaar te storten op rekening NL85 INGB 0002 6663 78 ten name van Penningmeester NGV afdeling Amersfoort en omstreken onder vermelding van 'abonnement periodiek'.

Opmaak: L^AT_EX – Druk: Grafiservices, Utrecht

Lezingen & Activiteiten

Genealogische activiteiten in de regio

Een overzicht van de bijeenkomsten voor de komende periode. Alle bijeenkomsten van onze NGV-afdeling en van de HCC! werkgroep Amersfoort vinden – tenzij anders vermeld – plaats in

**het Kerkelijk Centrum De Brug,
Schuilenburgerweg 2, 3816 TB in Amersfoort**

Onze middagbijeenkomsten beginnen om 14.00 uur en de avondbijeenkomsten beginnen steeds om 20.00 uur. De zaal is 's middags open vanaf 13.00 uur en 's avonds vanaf 19.00 uur zodat u in de gelegenheid bent om met de leden van het bestuur of de andere aanwezigen van gedachten te wisselen onder het genot van een kopje koffie of thee. De consumpties zijn voor eigen rekening. In de hal kunt u zelf de consumpties bestellen. De PR-medewerkers van onze afdeling verzorgen een informatietafel. Al onze bijeenkomsten zijn voor iedereen, leden van de NGV en belangstellenden, vrij toegankelijk.

De activiteiten van de Oudheidkundige Vereniging Flehite (OVF) en de HCC!genealogie in onze regio zijn afzonderlijk vermeld. Omdat sommige activiteiten van de OVF en de HCC! pas in een laat stadium nader ingevuld kunnen worden, verdient het ook aanbeveling om daarvoor regelmatig hun websites te raadplegen:

- <http://www.historisch-amersfoort.nl>
- <http://amersfoort.hcc-utrecht.nl>

De activiteiten van HCC!genealogie zijn voor NGV-leden gratis toegankelijk. De OVF kan aan niet-leden een toegangsprijs vragen. Wij adviseren u in die gevallen altijd duidelijk te kennen te geven dat u komt als lid van de NGV!

Datum	Donderdag 21 januari 2016	De Brug – NGV
Tijd	van 20.00 tot 22.00 uur	
Plaats	Kerkelijk Centrum De Brug	
Onderwerp	Oud schrift	
Inleider	de heer Ton Reichgelt	

Voor genealogie is kennis van oud schrift een belangrijke uitbreiding van het instrumentarium. Ons alfabet stamt af van het schrift van de Feniciërs en is via Grieken en Romeinen tot ons gekomen. Na een kort overzicht van de ontwikkeling van het schrift vanaf de oudheid tot en met de middeleeuwen volgt dan de voor genealogen interessantere periode van na 1500 tot circa 1800. Aan de hand van topstukken uit het Archief Eemland wordt de ontwikkeling van het schrift gevolgd, waarbij ook ingegaan wordt op meer specifiek genealogische bronnen. Na 1800 moet de onderzoeker het schrift zelf kunnen ontcijferen.

Datum	Donderdag 16 februari 2016	De Brug – NGV
Tijd	van 20.00 tot 22.00 uur	
Plaats	Kerkelijk Centrum De Brug	
Onderwerp	Willem Hendrik Kam, gemeentearchitect van Amersfoort	
Inleider	mevr. Saskia Stouten-Schrijer (Archief Eemland)	

Willem Hendrik Kam was vanaf 1868 ruim 37 jaar lang gemeentearchitect in Amersfoort. Bekende gebouwen als het Gymnasium aan de Westsingel en de kapel bij de Joodse Begraafplaats aan de Soesterweg zijn van zijn hand. Ook heeft hij in 1885 de Koppelpoort gerestaureerd. Wat is er bij Archief Eemland over hem te vinden? In een uur wordt u meegenomen in zijn werk en leven.

Datum	Donderdag 17 maart 2016	De Brug – NGV
Tijd	van 20.00 tot 22.00 uur	
Plaats	Kerkelijk Centrum De Brug	
Onderwerp	Delpher: De krant als bron voor genealogisch onderzoek	
Inleider	de heer Aat Oosterbroek	

Ervaren genealogen wisten al lang dat er in oude kranten veel interessante gegevens zijn te vinden over onze voorouders, maar het was meestal een heidens karwei om iets te vinden als je niet nauwkeurig wist waarnaar je moest zoeken. Tegenwoordig biedt internet ruime mogelijkheden om op eenvoudige wijze toegang te krijgen tot een groot aantal kranten (en andere gedrukte bronnen zoals boeken en tijdschriften). Spreker zal in het bijzonder ingaan op Delpher (www.delpher.nl) van de Koninklijke Bibliotheek: mogelijkheden en beperkingen, tips voor handig gebruik. Ook zal hij kort aangeven waar nog meer kranten te vinden zijn. Aan de hand van concrete voorbeelden (liefst aangereikt door de aanwezige bezoekers) zal hij laten zien hoe Delpher kan worden gebruikt.

Datum	Dinsdag 12 april 2016	De Brug – NGV
Tijd	van 20.00 tot 22.00 uur	
Plaats	Kerkelijk Centrum De Brug	
Onderwerp	Genealogie vóór 1600	
Inleider	de heer Willem van Maren	

U bent al ver gevorderd met het onderzoek naar uw stamboom of kwartierstaat. Alle doop- en trouwboeken zijn doorgenomen en bovendien nog heel veel andere archiefstukken. Tot 1600 of 1700 heeft u bijna alle voorouders al gevonden. Maar wat nu? Hoe komen we verder terug in de tijd? Ook uw oudst bekende voorouder had een vader en een moeder. Kunnen zij nog opgespoord worden? Soms wel, maar waar en hoe moeten we zoeken? Welke methoden kunnen we gebruiken? De speurtocht zal vaak lastig zijn, maar dat maakt het onderzoek juist spannend. Gelukkig is het genealogisch speurwerk tegenwoordig gemakkelijker dan in de twintigste eeuw. De kans op succes is flink vergroot dankzij ontwikkelingen in de archiefwereld. Ook het gebruik van verschillende soorten software kan nuttig zijn. Kortom, er valt ongetwijfeld ook voor u nog wel iets te vinden. Sommige tips zult u nog nooit eerder hebben gehoord.

Datum	Dinsdag 10 mei 2016	De Brug – NGV
Tijd	van 20.00 tot 22.00 uur	
Plaats	Kerkelijk Centrum De Brug	
Onderwerp	Reunion	
Inleider	de heer Frans van Bodegom	

De Apple Macintosh bestaat sinds 1984 en is de eerste grafische computer met een muisgestuurde interface. De grafische interface zou een grote omwenteling brengen in het *stenen tijdperk* van de computers. Het hoeft geen betoog dat bij de beginnende automatisering ook mondjesmaat genealogieprogramma's ontwikkeld werden, deze waren in eerste instantie DOS-georiënteerd, PRO-GEN in 1989, en in dezelfde periode HazaData en GensData. Veel genealogen behoren tot de wat oudere garde en werken met een computer was voor velen een stap te ver, nog afgezien van de gebruikers(on?)vriendelijkheid van diverse programma's en niet te vergeten de (soms lastige) leercurve, vooral bij *computer-analfabeten*.

Reunion for Macintosh bestaat sinds 1988 en de makers hebben zich goed gerealiseerd dat een genealogieprogramma een hulpmiddel behoort te zijn bij de hobby genealogie, dus geen lastige codes of toetscombinaties.

De gebruikersvriendelijkheid van de Mac in combinatie met Reunion is een perfecte combinatie en geeft ongekennde mogelijkheden:

- koppelen van afbeeldingen, video, audio, tekstbestanden etc. middels *drag-and-drop*, in de volksmond oneerbiedig als *sleur en pleur*
- veranderen van naam van een afbeelding of pad: voor Reunion géén probleem, vindt de bestanden altijd automatisch terug (tenzij echt weggegooid)
- meerdere familiebestanden gelijktijdig open, geen probleem
- naadloze synchronisatie op *veldniveau* met iPhone en/of iPad middels de app Reunion-Touch
- foto's gemaakt met de iPad automatisch gekoppeld en gesynchroniseerd met het familiebestand op de Mac
- werken met meerdere macs, bijv. laptop en desktop
- opmaak van de gezinskaart nagenoeg vrij aanpasbaar naar uw wensen
- unicode, dus ook Oost-Europese lettertypen

U vraagt zich af: wat moet ik als verstokte Windows gebruiker en adept van GensDataPro, Aldfaer of PRO-GEN met al deze informatie. Kijk ook eens bij de burens en laat uw (vaak onterechte) vooroordelen vallen.

Mogelijk heb ik uw nieuwsgierigheid een beetje geprikkeld: neem alvast een kijkje op de site van Leister bij de Video Tutorials (<http://www.leisterpro.com/doc/video/videoplayer.php>) en laat u verrassen.

Komt, ziet en verwondert u en . . . wie weet komen mooie gedachten over u.

Agenda van de bijeenkomsten van:

HCC!genealogie, werkgroep Amersfoort – Elke derde maandag van de maand in het Kerkelijk Centrum De Brug, Schuilenburgerweg 2, 3816 TB in Amersfoort. Openingstijden: van 19.30 tot 22.30 uur.

HCC!genealogie, werkgroep Veenendaal – Elke vierde maandag van de maand in de Christelijke Scholengemeenschap, Sportlaan 11-13, 3905 AD in Veenendaal. Aanvang: 20.00 uur.

Hier kunt u terecht voor al uw computervragen, ook niet-genealogische. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de HCC-website <http://amersfoort.hcc-utrecht.nl>.

Ledenbestand

Overleden:

Mw. Y.T.M. Meijering-
Sprokholt
Dhr. W.J. Baars
Dhr. G. Kleuver

Hoevelaken
Scherpenzeel
Kudelstaart

Opzegging:

Dhr. D.J. Blaas
Dhr. W.J. Olsman
Dhr. A. van de Weerd

Hoevelaken
Zeist
Amersfoort

Van uw voorzitter

door Willem van Maren

Door de Algemene Vergadering van onze vereniging op 28 november 2015 in Driebergen zijn de nieuwe statuten aangenomen. Verder was het hoofdbestuur van plan om in 2016 slechts zes edities van Gens Nostra te laten uitbrengen, maar dat plan vond veel weerstand. De afgevaardigden besloten dat Gens Nostra in 2016 met dezelfde frequentie moet verschijnen als in voorgaande jaren. Er is nu een relatief klein tekort op de begroting van 2016, maar getoet op de reserves vond niemand dat een bezwaar.

De ontwikkelingen in de digitale wereld blijven in hoog tempo doorgaan. Per 1 januari 2016 verdwijnt de website WatWas-Waar. De functionaliteit blijft via de website van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) in stand. De website Wie-

WasWie brengt ook verandering. Eenvoudige zoekopdrachten blijven mogelijk zoals nu. Voor uitgebreide zoekopdrachten zal straks betaald moeten worden. Bij dit alles moet u zich niet afvragen Waarom-Waarom-Waarom. De veranderingen tonen dat de digitale kant van de genealogie volop in beweging is en nog lang niet is uitgekristalliseerd. Eerder schreef ik al dat steeds meer archieven hun digitale bestanden gratis toegankelijk maken, met scans van hoge kwaliteit. Zolang al die veranderingen verbetering met zich meebrengen kunnen we het alleen maar toejuichen. Het vergemakkelijkt onze speurtochten en geeft ons bij onze hobby een steeds grotere kans op succes. Voor het nieuwe jaar wens ik u toe dat u weer veel voorouders zult vinden en dat u over hen boeiende verhalen zult kunnen schrijven.

Beëindiging spreekuur stamboomonderzoek en familieschiedenis

door Arie van Herk

In samenwerking met Archief Eemland is in september 2012 begonnen met een maandelijks spreekuur stamboomonderzoek en familieschiedenis. Het aantal NGV-vrijwilligers om invulling te geven aan dit spreekuur is steeds voldoende gebleken. De belangstelling in de beginperiode resulteerde in gemiddeld vijf bezoekers per maand en was voldoende groot om deze activiteit in te vullen. Afgelopen maanden is

de behoefte teruggelopen tot één of geen bezoekers. In overleg met vertegenwoordigers van Archief Eemland heeft het afdelingsbestuur besloten om in december 2015 invulling te geven aan het laatste spreekuur. In de studiezaal van het Archief kunt u altijd met een vraag komen en wordt u zo mogelijk op weg geholpen. Uitgebreide persoonlijke begeleiding zal wellicht minder zijn.

Computergenealogie in De Brug

Marcel van de Krol doet verslag.

Op zaterdagmiddag 19 september 2015 hield de NGV afdeling Amersfoort en omstreken weer een computermiddag in De Brug in Amersfoort. Er waren diverse tafels met computers opgesteld van verschillende instanties.

Foto Marcel van de Krol

Zo was de helpdesk van GensDataPro aanwezig, stichting Geneeducatie, het programma Reunion en de HCC!genealogie met o.a. het programma Aldfaer. Er kwamen veel vragen binnen over Aldfaer en verder was er veel belangstelling voor het programma Reunion dat alleen op een Apple-

computer werkt. Kennelijk is er onder de gebruikers van Reunion bekendheid aan deze middag gegeven.

Foto Marcel van de Krol

Verder waren er aanwezigen die zich nog aan het oriënteren waren welk programma zij zouden gaan gebruiken. Ook was er een vraag om een stamboom in het Engels te maken. In Aldfaer kun je Engelse rapporten installeren. Deze zitten niet bij de erg populaire bonusrapporten maar moet je apart downloaden. Al met al was het een gezellige middag en er was voldoende belangstelling.

Genealogische bronnen bij het Nederlands Instituut voor Militaire Historie

Lezing door mevrouw Saskia Klooster op donderdag 15 oktober 2015. Marcel van de Krol doet verslag.

Op donderdagavond 15 oktober 2015 hield mevrouw Saskia Klooster een lezing over genealogisch onderzoek bij het Nederlands Instituut voor Militaire Historie, hierna NIMH genoemd, en dan met name over de marine. De lezing duurde bijna twee uur en daarom hierbij een opsomming van de meeste punten die van belang zijn voor uw onderzoek.

De overheid produceert archiefmateriaal

dat officieel wordt overgedragen aan een archiefinstelling, in dit geval aan het Nationaal Archief (NA). Het historisch archief van Defensie bevindt zich derhalve bij het NA. Het NIMH beheert geen officieel archiefmateriaal, maar wel een groot aantal historische collecties. Een groot deel hiervan is door oudgedienden aan het NIMH geschonken.

Het NIMH heeft drie afdelingen:

1. Wetenschappelijk onderzoek

2. Operationele Dienstverlening (onderwijs, advies en dagboekschrijvers)

3. Publieksinformatie & Collecties

NIMH-collecties:

- Gevechtsverslagen en -rapporten mei 1940-1945
- Duitse verdedigingswerken
- Nederlands Indië 1941-1950
- Londense Collectie Koopvaardij (LOCK)
- Egodocumenten, dagboeken, correspondentie, foto's

NIMH online: website, beeldbank en Facebook.

Het NIMH heeft ongeveer net zoveel vrijwilligers als medewerkers. Deze vrijwilligers zetten zich met name in voor de beeldbank van het NIMH.

Wil je genealogisch onderzoek bij het NIMH doen dan moet je het krijgsmachtonderdeel en een geboortedatum weten.

Koninklijke marine bij het NIMH

Gegevens van vóór 1909.

- Persoonsdossiers
- Personendocumentatie
- Personenadministratie
- Nalatenschappen
- Oorlogsvrijwilligers
- Schependocumentatie
- Jaarboeken KM 1875–2012. In de jaren 1939–1951 is er geen Jaarboek KM verschenen.

• Losse stukken

Gegevens na 1909 aanvragen.

Bronnen buiten het NIMH:

- Semi-statische archiefdiensten (in Kerkrade)
- Nationaal Archief (NA) in Den Haag
- Centrum voor Familegeschiedenis (CBG), eveneens in Den Haag
- Stads- en streekarchieven in Amsterdam, Rotterdam, Hoorn/Enkhuizen, Middelburg, Dokkum/Harlingen
- J.C. de Jonge, De geschiedenis van het Nederlandse Zeewezen. 6 Delen 1833-1848

- De Hulk, inventaris op de archieven van vóór 1844

Online Informatie:

- digitalestamboom.nl
- wiewaswie.nl
- wikipedia.com
- marineschepen.nl
- veteraneninstituut.nl

Koopvaardij bij het NIMH 1940–1946

De koopvaardij moest blijven varen voor het vaderland. Verplicht gesteld door koningin Wilhelmina (vaarplicht).

Bronnen:

- Persoonskaarten
- Vaarplichtregisters, intekenboeken
- Examenregisters
- Bemanningslijsten
- Scheepsbewegingen

Bronnen koopvaardij buiten het NIMH:

- Nationaal Archief
- Bij het Nationaal Archief o.a. de archieven van de Netherlands Shipping and Trading Committee (NSTC)

Krijgsgevangenschap WO2 bij het NIMH

Bronnen:

- Nederlandse krijgsgevangenen 1940-1945
- Krijgsgevangenschap en kampen
- Persoonsgebonden stukken in de Collectie Losse Stukken

Bronnen buiten het NIMH:

- Nationaal Archief en Rode Kruis

Koninklijke Landmacht bij het NIMH

Bronnen:

- Naam- en ranglijsten
- Afschrift stamboek officieren
- Indisch Leger (KNIL)

Koninklijke luchtmacht bij het NIMH

Bronnen:

- Biografieën en persoonsgebonden ensembles
- Vliegerlogboeken
- Dagboeken
- Foto-albums
- Egodocumenten

Koninklijke Marechaussee bij het NIMH

Bronnen:

- Onderdeelsdagboeken
- Officiersdossiers

Webapplicaties bij het NIMH:

- Database dapperheidsonderscheidingen 1815–1963
- Database Nederlandse militairen in Napo-

leontische dienst 1810–1815 (binnenkort beschikbaar)

Info:

- www.defensie.nl
- nimh@mindef.nl
- Studiezaal 070-3162847 alleen op afspraak.
- www.nimh-beeldbank.defensie.nl
- www.facebook.com/nimh.geschiedenis

Geneanet

Lezing door mevrouw Odette Franssen op dinsdag 3 november 2015. Marcel van de Krol doet verslag.

Geneanet is een organisatie, opgericht door een groepje liefhebbers uit Frankrijk die behalve genealogie ook computers als hobby hebben.

Geneanet is in tien talen beschikbaar, is de grootste in Europa en heeft op dit ogenblik ongeveer 3 miljard gegevens in de database waaronder 575.000 stambomen en 1,7 miljard geïndexeerde persone. Geneanet heeft momenteel 1,8 miljoen leden wereldwijd.

Het voornaamste doel van Geneanet is je gegevens publiceren en contacten te leggen.

Geneanet exploiteert je gegevens, die overigens je eigendom blijven, niet commercieel.

Doordat je e-mailadres ook zichtbaar is op Geneanet bestaat de mogelijkheid dat andere genealogen contact met je opnemen met vragen over je stamboom en op- of aanmerkingen maar ook met aanvullingen. Dit geldt natuurlijk wederzijds. Er zijn meer van dit soort websites en het gebeurt natuurlijk ook dat genealogen klakkeloos gegevens van je overnemen en in hun stamboom zetten zonder bronvermelding. Dit zijn zaken waar je tegen moet kunnen.

Doordat Geneanet niet bij de grens ophoudt bestaat de kans dat je gegevens van over de grens vindt in grensgebieden, daar

waar de gewone Nederlandse archieven ophouden.

Om Geneanet te gebruiken moet je eerst een account maken. Dit is gratis en je kan een onbeperkt aantal personen invoeren en publiceren. Wel is er ook een betaald account, op dit moment € 45 per jaar, waarmee je uitgebreidere zoekmogelijkheden hebt en rechtstreeks vragen kunt stellen aan Geneanet. Overigens kan iedereen vragen stellen op het forum.

Gegevens kun je zelf invoeren maar je kunt ook in één keer je hele bestand uit je eigen genealogieprogramma via een gedcom-bestand invoeren. Hoe je een gedcom-bestand aanmaakt is al in eerdere artikelen uitgelegd.

Eenmaal je account gemaakt kun je inloggen als beheerder, gast of bezoeker. Als beheerder kun je je gegevens wijzigen, aanpassen enzovoort. Als bezoeker zie je je gegevens zoals anderen ze zien. Gasten zijn anderen (familieleden, vrienden, andere genealogen) die door jou zijn uitgenodigd.

In je instellingen kun je instellen dat levende personen verborgen blijven. Ook kun je zogenaamd *half verborgen* instellen, in dat geval zijn wel de namen zichtbaar maar geen verdere gegevens zoals datums, plaatsen of foto's en documenten.

Geneanet heeft vele uitvoermogelijkheden, zowel tekstueel als grafisch. De resultaten worden aangeboden in pdf-formaat, zodat u deze kunt downloaden, printen en/of

verzenden.

Als laatste de tip, kijk zelf eens op <http://nl.geneanet.org/> dus zonder www en bedenk zelf of het wel of niet iets voor u is.

Afdelingsledenvergadering (ALV) van 3 november 2015

Arie van Herk doet verslag.

Deze afdelingsledenvergadering werd bezocht door 24 leden (incl. bestuur). Er is 1 afmelding. De najaarsvergadering staat, naast het vaststellen van het verslag van de vorige vergadering, in het teken van de vaststelling van de begroting van de afdeling. Het voorstel wordt zonder wijzigingen goedgekeurd.

Vanwege de benoeming van dhr. Hooijer in het hoofdbestuur is er een vacature voor de taak van plv. afgevaardigde. Het bestuur stelt voor om dhr. drs. Th. H. van Veen te benoemen. De vergadering stemt hiermee in.

De voorzitter geeft een toelichting op de stukken van de Algemene Vergadering (AV) van 28 november a.s.:

- Een commissie, met op dit gebied ervaren personen, heeft nieuwe statuten opgesteld die overeenkomen met de vernieuwingen binnen de vereniging. Het voorstel zal in de AV worden vastgesteld. De afgevaardigde krijgt mandaat om hiermee in te stemmen.
- In de NGV-begroting 2016 is een aantal kostenreducerende keuzen gemaakt. Voorstel aan de AV is om de uitgave van Gens Nostra van 10× naar 6× per jaar om te zetten. Het verenigingscentrum is

een hoge post om het gebouw kwalitatief op orde te houden. Er wordt zeer bewust gekeken wat echt nodig is, bijv. gerelateerd aan veiligheidsaspecten en bijv. herstel bij lekkages. De afgevaardigde krijgt mandaat om met de begroting in te stemmen.

De voorzitter stelt voor om de positieve wending die binnen de NGV is ingezet te continueren en verder te gaan met vernieuwende activiteiten. Hij geeft aan dat een commissie huisvesting-NGV onderzoekt welke aspecten van belang zijn voor een toekomstige huisvesting voor de NGV t.b.v. collecties, als informatie- en bestuurscentrum. Naast de voornoemde nieuwe statuten is die commissie gestart met het opstellen van een Huishoudelijk Reglement waarin de uitvoering van artikelen in de statuten wordt beschreven. Deze zal in het voorjaar aan de AV ter vaststelling worden voorgelegd.

De voorzitter vraagt en krijgt instemming van de aanwezigen om de voorstellen, met inbreng van bovenstaande opmerkingen, in die lijn te steunen.

Na een korte pauze wordt de avond vervolgd met een lezing van mevrouw Odette Franssen over *Geneanet*.

Stel je voor

Marcel Kemp is nieuw lid van onze afdeling, maar is al langer NGV-lid. Een uitgebreid interview met hem verscheen eerder in

Gens Nostra, jaargang 2011, pag. 547–552. Wij verwijzen graag naar dat artikel.

Bereikbaarheid en informatie-uitwisseling

door Arie van Herk

Bereikbaarheid en informatie-uitwisseling is een belangrijk aspect en het digitale tijdperk geeft ruime keuzen in de vorm die je wil gebruiken. De NGV heeft een enorme inhaalslag gemaakt op het terrein van digitalisering. De grens van 1 miljoen digitaal te raadplegen namen is overschreden. Het betreft scaans van onder andere bidprentjes, rouwkaarten en familieberichten. Ook is de digitale bereikbaarheid van leden belangrijker geworden.

De Algemene Vergadering van afgevaardigden van de afdelingen heeft op 28 november jl. de nieuwe statuten goedgekeurd. Een van de vernieuwingen voor nieuwe leden is de verplichte opgave van een e-mailadres. Dit adres staat afgeschermd in het profiel van een lid, dus u hoeft niet bang te zijn voor spam. Huidige leden wordt ver-

zocht om, als dit nog niet is gebeurd, hun e-mailadres in het profiel op te nemen. Wat moet u doen om zelf uw e-mailadres in te voeren of te wijzigen:

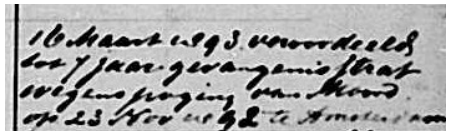
- Log in op de website www.ngv.nl
- Klik op de knop *Mijn Gegevens* rechtsboven in de kop van de pagina
- Scroll naar beneden naar het gedeelte *Gegevens betreffende bereikbaarheid en privacy*
- Klik op de knop *Aanpassen gegevens*
- Vul uw e-mailadres in of wijzig deze en klik op *OK*

Lukt dit niet dan mag u ook een mail sturen naar secretaris@amersfoortengv.nl onder vermelding van uw naam, adres, woonplaats en lidnummer met het verzoek om uw e-mailadres in uw profiel op te nemen. U krijgt een bevestiging als de gegevens zijn aangepast.

Crime passionel

door Ina Budde-Korver

Als we bij het zoeken naar informatie over onze voorouders meer vinden dan alleen de geboorte-, huwelijks- en overlijdensdata, is dat altijd leuk. Ik was dan ook erg verheugd toen ik in het bevolkingsregister 1890-1900 van Renswoude achter de naam van mijn betovergrootmoeder Fransje Pater, weduwe van Dirk van der Voort, de opmerking zag staan dat zij op 16-3-1893 veroordeeld was tot 7 jaar gevangenisstraf wegens een poging tot moord te Amsterdam op 23-11-1892. Nu is een moord, of zelfs een poging daartoe, eigenlijk niet iets om je over te verheugen, maar stiekem was ik best een beetje trots op haar. Een pittige tante, die Fransje. Wat of wie zou haar zo kwaad hebben gemaakt dat zij tot deze daad kwam? En wie was het slachtoffer?

Elbert van der Voort, bev. reg. Renswoude 1890-1900
bzl. 78, huis nr. 75

In de kranten was hierover niets te vinden. Toen Fransje ook nog eens aanwezig bleek te zijn geweest bij de huwelijken van twee dochters, resp. in Renswoude en Weesp, in de periode dat ze eigenlijk in de gevangenis zou moeten zitten, begon ik te twijfelen. Ik nam nog eens een kijkje op blz. 78 van het bevolkingsregister van Renswoude, en zag toen dat de bewuste opmerking niet op Fransje Pater sloeg, maar betrekking had op de persoon die een regel lager werd vermeld, namelijk zoon Elbert van

der Voort. Zo werd mij weer eens duidelijk dat een foutje gauw gemaakt is in de genealogie, als je even niet goed oplet. Maar nu terzake.

En wel de zaak Elbert van der Voort. Die bleek begin maart 1893 de landelijke pers te hebben gehaald. O.a. het Rotterdams Nieuwsblad, Het Nieuws van den Dag, en het Algemeen Handelsblad brachten uitgebreide artikelen over de rechtszaak en de daaraan voorafgaande geschiedenis. Elbert van der Voort, 22 jaar, wonende te Renswoude, werd aangeklaagd wegens poging tot moord op Jannetje Nap, dienstbode bij de familie De Vlaming op de Heerengracht in Amsterdam.

Ook in de dagen na de “moordpoging” in november 1892 kreeg deze gebeurtenis veel aandacht in de kranten. De namen van de hoofdpersonen werden niet altijd juist vermeld, en ook de gang van zaken varieerde per krant een beetje. Het Rotterdams Nieuwsblad bijvoorbeeld schreef 25-11-1892 het volgende:

Moordaanslag te Amsterdam!

Tegen 12 uur gistermorgen had op de Heerengracht tusschen de Heisteeg en de Oude Spiegelstraat te Amsterdam ten huize van den heer A. De V, een droevig voorval plaats.

De dienstbode, Jannetje Nop genaamd, was sedert eenigen tijd door den weduwnaar harer zuster, Elbert Van der Toorn, met huwelijksaanzoeken achtervolgd, zonder dat zij geneigd was aan die herhaalde aanzoeken een gunstig gehoor te verleen.

Dit verdroot den afgewezen minnaar zeer, die daarom besloot zich te wreken.

Daartoe begaf hij zich gistermorgen naar de Heerengracht, en wachtte tot het meisje naar buiten kwam. Toen dit tegen 12 uur het geval was, trad hij op haar toe, en loste na een korte woordenwisseling drie revolvershots op de ongelukkige, die terstond neerzank.

Het bleek dat twee der kogels haar hadden getroffen, een in de zijde, de andere in de dij.

Van der Toorn was terstond na het plegen der daad door de Heisteeg weggelopen en sprong op den Singel voor de Beulingssluis in 't water. Eenige omstanders brachten den man op het droge en stelden hem, daar het onderwijl bekend was geworden waaraan hij zich schuldig had gemaakt, in handen der politie, die hem in wezenloozen toestand naar het politiebureau in het voormalig gymnasium bracht. Het meisje was onderwijl per raderbaar naar het gasthuis vervoerd.

Hier volgt een samenvatting van de gebeurtenissen aan de hand van diverse krantenartikelen.

Elbert van der Voort, koopman te Renswoude, trouwde op 31-10-1891 met Antje Nap, die twee maanden later aan influenza overleed. Antje had een oudere zuster, Jannetje, die als dienstbode in Amsterdam werkte. Elbert was weer op zoek naar een vrouw, en deze Jannetje leek hem wel een geschikte candidate. Toen Jannetje in de zomer van 1892 bij haar moeder in Ede logeerde, vroeg hij haar ten huwelijk. Hoewel zij Elbert wel mocht, wist zij niet of zij wel met hem wilde trouwen, daar hij bekend stond als een stevige drinker en een vechtersbaas. Zij stemde dus niet meteen in met een huwelijk. Elbert gaf het niet zo gauw op, en bleef Jannetje achtervolgen met huwelijksaanzoeken. Toen hij haar op een avond weer, ditmaal onder bedreiging met een revolver, tot een huwelijk wilde overhalen, beloofde zij met hem te zullen trouwen. Eenmaal terug in Amsterdam liet ze hem echter per brief weten dat ze zich had bedacht.

Toen was voor Elbert kennelijk de maat vol. Met een beurs met geld en een revolver ging hij op weg naar Amsterdam. In Utrecht aangekomen ging hij even iets drinken. Van het een kwam het ander, en nadat hij in be-

schonken staat een paar mannen met zijn vuurwapen had bedreigd werd hij gearresteerd en moest hij de nacht doorbrengen in het politiebureau. De volgende ochtend kon hij ontnuchterd vertrekken, echter met achterlating van zijn revolver. Hij kocht bij een wapensmid een nieuwe, en zette zijn reis naar Amsterdam voort.

Op de Heerengracht aangekomen wachtte hij voor huis nr. 341 (tussen de Heisteeg en de Oude Spiegelstraat) tot Jannetje naar buiten kwam. Dat gebeurde omstreeks 11 of 12 uur.

Na een korte woordenwisseling loste hij drie schoten op haar, waarvan twee haar raakten. Zij zakte in elkaar op de stoep en werd door burenen naar binnen gedragen, en later werd zij per brancard naar het ziekenhuis vervoerd. Haar verwondingen vielen gelukkig mee, en waren in elk geval niet levensbedreigend. Elbert ging er vandoor, vluchtte via de Heisteeg en sprong bij de Beulingsluis in de singel. Omstanders visten hem uit het water, en leverden hem uit aan de inmiddels gearriveerde politie.

Waarom zou hij in de singel zijn gesprongen? Het was eind november, dus waarschijnlijk tamelijk koud. Was hij zo verward dat hij niet meer wist wat hij deed, of wilde hij zelfmoord plegen en waren de kogels op?

De zaak kwam 1-3-1893 voor bij de arrondissementrechtbank te Amsterdam. Er waren 28 getuigen gedagvaard. Een tweede zitting vond plaats op 4-3-1893.

De krantenverslagen van de rechtszittingen wijken iets af van de hierboven gegeven gang van zaken, zoals beschreven in 1892. Jannetje was buiten met de revolver bedreigd en toen de gang in gerend, waar haar werkgever, de heer De Vlaming, Elbert nog probeerde tegen te houden. Toen hij eveneens werd bedreigd met het vuurwapen, liet hij Elbert door, die daarna het eerste schot loste, dat Jannetje onder haar schouder

trof. In haar angst riep ze hem toe dat ze wel met hem zou trouwen, en vluchtte de keuken in, waarvan ze de deur probeerde dicht te houden. Dit lukte niet, en Elbert schoot opnieuw. Ditmaal raakte hij haar linkerbeen. Een derde schot zou in de kelderdeur terecht zijn gekomen.

Volgens Jannetje, die tijdens de tweede rechtszitting na toestemming van de beklagde onder ede werd gehoord, had het hele drama zich afgespeeld in de keuken van de familie De Vlaming. Beklaagde, die erg opgewonden was, deed haar daar nogmaals een huwelijksaanzoek, en toen zij dit afwees, loste hij een paar revolvergeschoten op haar. Zij was erg geschrokken, maar voelde niet meteen dat ze gewond was. Huisgenoten hadden wel de schoten gehoord, en later gezien dat de japon van Jannetje geschroeid was, maar waren geen ooggetuigen geweest van de schietpartij. De beklagde verliet het huis, en werd later in hechtenis genomen.

Hoewel Elbert de dag na zijn arrestatie voor de rechter-commissaris een omstandige bekentenis had afgelegd, gaf hij nu voor zich niets te herinneren van hetgeen zich op 23-11-1892 had afgespeeld. De gehoorde deskundigen, twee artsen die beklagdes geestvermogens hadden onderzocht, waren tot de slotsom gekomen dat deze een man met een hartstochtelijk karakter was, die, evenals zijn vader, vaak teveel dronk (erfelijk belast) en zich dan een woeste vechtersbaas toonde. Zij waren echter van mening dat hij *amnesie* (geheugenverlies) simuleerde; het leek hen niet waarschijnlijk dat beklagde op 22 en 23 november een *epileptisch equivalent* had gehad, ten gevolge waarvan hij de daad in een soort van droomtoestand zou hebben gepleegd en daarna vergeten zou zijn.

(Poging tot) moord met voorbedachten rade dus? Beklaagdes verdediger, deken der orde Mr. M.J. Pijnappel, vond van niet. Hoewel, volgens zijn eigen zeggen, het vrijplei-

ten van verdachten in strafzaken niet zijn dagelijks werk was, hield hij een, volgens de verslaggevers van diverse kranten, uitmuntend pleidooi.

Hij was van mening dat beklaagde zijn schoonzuster niet had willen doden, maar “slechts” mishandelen. Beklaagde wilde immers met haar trouwen, en als hij haar zou doden zou deze wens zeker niet in vervulling gaan; niet erg praktisch dus. Vervolgens gaf de verdediger een historisch voorbeeld ter verduidelijking van zijn standpunt.

Willem de Veroveraar was vurig verliefd op een der dochters van Boudewijn van Vlaanderen. Maar niettegenstaande den roem, dien de zuchtende minnaar zich verworven had, wees de trotsche schoone hem smadelijk af. In toorn ontstoken, wachtte hij haar op eene eenzame plek op en . . . ranselde hij haar met zweepslagen af. En inderdaad, dat hielp. De schoone jonkvrouw verklaarde later onder tranen, dat zij met niemand dan met Willem den Veroveraar wilde huwen! De tijden zijn veranderd, maar het eigenaardige psychische verschijnsel is blijven bestaan. Alleen in plaats van een zweep werd hier een revolver gebezigd.

Zijn cliënt zou, aldus de advocaat, geen poging tot moord, maar slechts een eenvoudige mishandeling ten laste kunnen worden gelegd.

Het pleidooi had de rechter kennelijk niet kunnen overtuigen. Elbert van der Voort werd wegens poging tot moord tot zeven jaar gevangenisstraf veroordeeld. Volgens het bevolkingsregister van Renswoude vertrok hij op 1-6-1893 naar de strafgevangenis te Groningen.

Zeven jaar later trouwde Elbert van der Voort te Renswoude met Hendrika Maris, die toen al een dochttertje van drie jaar had. Samen kregen zij nog vier zonen, waarvan

drie volwassen werden. Het gezin woonde achtereenvolgens in Ede, Utrecht, Renswoude en Rheden.

Toen Elbert in Rheden woonde nam hij daar zijn moeder, Fransje Pater, in huis, tot haar opname in het Oude en Nieuwe Gasthuis te Zutphen, waar zij op 10-11-1924 overleed. Ook zijn broer Gerrit van der Voort kreeg van hem tijdelijk onderdak. Best een aardige man dus, die Elbert.

Maar hoe zou het verder zijn gegaan met Jannetje Nap? Online onderzoek bij de archiefbank van het Gemeentearchief Amsterdam leerde daarover het volgende.

Zij werd gedurende 24 dagen verpleegd in barak 37 van het Binnengasthuis, en werd uit dit ziekenhuis ontslagen op 17-12-1892. Waarschijnlijk bleef ze in dienst bij de familie De Vlaming. In 1893 werden de bevolkingsregisters vervangen door gezinskaarten, en op de (zeer onduidelijke) kopie van de gezinskaart van Jannetje (doorgestreept en veranderd in Jannigje) Nap staat linksboven de naam Vlaming vermeld, en het adres, waarvan alleen het nummer leesbaar is: 341. Het beroep dienstbode werd doorgestreept (wanneer?) en het adres per 15-1-1934 luidt: Hofjes 4/60.

In 1939 werden de gezinskaarten vervangen door persoonskaarten. Op de archiefkaart van de persoonskaart van Jannetje Nap staat als eerste adres 1^e Weteringdwarstraat 35. Op 23-9-1939 verhuisde Jannigje naar Amstel 51. Hier was het Diaconie Oude Vrouwen- en Mannenhuis, later verpleeghuis de Amstelhof gevestigd. De Amstelhof werd verbouwd tot museum, en sinds 2009 is dit het adres van De Hermitage.

Jannigje Nap overleed op 22-3-1945 in Amsterdam, op 86-jarige leeftijd. Zij was ongehuwd.

Foto Marcel van de Krol

Genealogiedag in het Eemhuis

door Marcel van de Krol

Op zaterdag 7 november 2015 organiseerde de HCC-interessegroep genealogie in samenwerking met het Archief Eemland een genealogische dag in het Archief Eemland in het Eemhuis.

De dag duurde vanaf 10.00 uur tot 16.00 uur en er kwamen ongeveer 300 à 350 bezoekers die gratis toegang hadden. Er waren ca 15 deelnemers die met een kraam vertegenwoordigd waren. Ik noem onder andere: Nationaal: HCC!genealogie met Stamboom.nl en WieWasWie, Aldfaer, Genealogisch Erfgoed, GensDataPro, HuMo-gen, Nederlandse kring voor Joodse Genealogie, Plaatsengids, PRO-GEN, Pro-book en Reunion voor Apple computers. Regionaal: HCC!utrecht, HCC!apeldoorn,

NGV afdeling Amersfoort en omstreken en Vereniging Veluwe Geslachten.

Internationaal: FamilySearch, Geneanet en MyHeritage.

Er waren rondleidingen door de normaal niet toegankelijke opslagdepots en er waren ook lezingen.

Ikzelf stond bij de HCC-helppdesk en kreeg over de gehele dag de meest uiteenlopende vragen van genealogen die wat meer over de diverse programma's wilden weten. Ook waren er bezoekers die waren vastgelopen in hun onderzoek. Verder waren er bezoekers die vroegen hoe te beginnen met genealogie.

Kortom, een gezellige, drukke maar vooral leerzame dag.

Genetisch onderzoek deel 2

door Arie van Herk

Genetisch onderzoek naast genealogie is in opkomst en ik ervaar het zelf als een lastige materie waarin diverse mogelijkheden worden aangeboden.

In deel 1 heb ik achtergrondinformatie gegeven over hoe verschillende organismen in relatie tot genetica functioneren. Zie dat artikel maar als de biologie over organismen als basis om later meer te begrijpen van DNA.

In deel 2 geef ik een samenvatting van drie mogelijkheden van DNA-onderzoek, elk met een toelichting en doelstelling. Verder een toelichting op haplogroepen en de verspreiding ervan.

Een DNA-onderzoek kan twee doelen hebben: het gaat om het aantonen of uitsluiten van bloedverwantschap, of waar kom ik vandaan en wie zijn mijn verre voorouders. De laatste methode wordt aangeduid met de term *diepte-onderzoek*.

Bloedverwantschap

Bij de bloedverwantschap zijn 3 mogelijkheden namelijk: Y-DNA-onderzoek, mtDNA-onderzoek (= mitochondriaal DNA) en At-DNA-onderzoek (= Autosomaal DNA).

Y-DNA

De Y-DNA-test wordt gebruikt als u mannelijk bloedverwantschap wil aantonen (vrouwen hebben geen Y-DNA). Deze test is dus alleen toepasbaar bij mannen. Het Y-DNA-onderzoek richt zich op specifieke zich steeds herhalende korte DNA-ketens in het Y-chromosoom die men markers noemt. Deze herhalende ketens worden aangeduid als Short Tandem Repeats (STR's). Een specifieke combinatie van deze sets bepaalt tot welk haplo-type dit Y-chromosoom behoort. Uw haplo-type is dus gelijk of nagenoeg gelijk bij alle leden van uw paternale afstam-

mingslijn: vader, grootvader, zoon, kleinzoon, neef, achterneef etc.

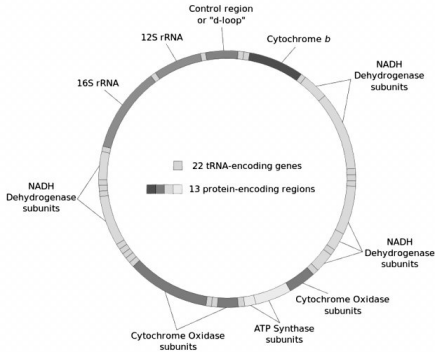
Een Y-onderzoek heeft zin wanneer u de bloedverwantschap wil vaststellen van mannen die in een paternale stamlijn dezelfde mannelijke voorouders hebben. In de meeste gevallen hebben deze personen dezelfde familienaam als uzelf.

Hoeveel markers moet je testen om voldoende zekerheid te hebben voor parentale bloedverwantschap? In de beginfase van het Y-DNA-onderzoek bepaalde men de proef op basis van 12 markers, momenteel worden gewoonlijk 67 markers gebruikt. Hoewel 36 markers in de meeste gevallen toereikend is kan men onderzoeken tot wel 111 markers. De kosten van het onderzoek worden bepaald door de hoeveelheid markers. De meerwaarde van de uitbreiding van het aantal markers boven de 67 biedt nauwelijks meer zekerheid. Onderzoek je 67 markers en heb je een perfecte match met iemand anders dan is de kans 50% dat je een gemeenschappelijke voorvader hebt binnen 2 generaties en 95% binnen 5 generaties.

mtDNA

Mitochondriaal DNA of *mtDNA* is klein ringvormig DNA dat zich niet in de celkern bevindt, maar in de mitochondriën. De mitochondriën bevatten ook een eigen type ribosomen. Er zijn honderden mitochondriën per cel en deze bevatten elk vele circulaire chromosomen. Deze bevatten alle dezelfde genen, maar hoeven niet steeds identiek te zijn. Dit wordt heteroplasmie genoemd. Homoplasmie is de situatie waar enkel identieke mtDNA-kopieën aanwezig zijn. Het dubbelstrengs mtDNA bij de mens bevat 37 genen: 22 coderen voor tRNA, 2 voor ribosomaal-RNA en de overige 13 voor eiwitten. Het mitochondrion codeert

niet volledig voor zijn eigen eiwitten. De genen die coderen voor de overige ~1500 mitochondriale eiwitten zijn gedurende de loop van de evolutie naar het DNA in de celkern verplaatst. De meeste eiwitproducten van deze genen hebben dan een speciale translocatiesequentie, waardoor deze naar de mitochondriën getransporteerd en geïmporteerd zullen worden.

Structuur van mitochondrisch DNA. Bron: wikipedia.

De mtDNA-test wordt gebruikt als u de vrouwelijke verwantschap in de vrouwelijke stamlijnen wil aantonen. Het mtDNA-onderzoek is dus alleen zinvol voor vrouwen. Met uitzondering van de zonen van de vrouwen die tot de bedoelde vrouwelijke stamlijn behoren. Het mtDNA vindt men wel in de vrouwelijke eicel maar niet in de mannelijke zaadcel. Mannen kunnen dus niet het mtDNA aan hun nageslacht doorgeven. Uw mtDNA (zoon of dochter) is dus uitsluitend afkomstig van uw moeder, de moeder van uw moeder (grootmoeder) en de moeder van deze grootmoeder etc. Hebben 2 personen hetzelfde mtDNA dan is de kans groot dat zij ooit een gemeenschappelijke stammoeder hebben gehad, dat kan soms vele generaties terug zijn. Bij het onderzoek van het mtDNA heeft men de beschikking over een grote reeks van diverse technieken die specifieke regio's van het mtDNA onderzoeken.

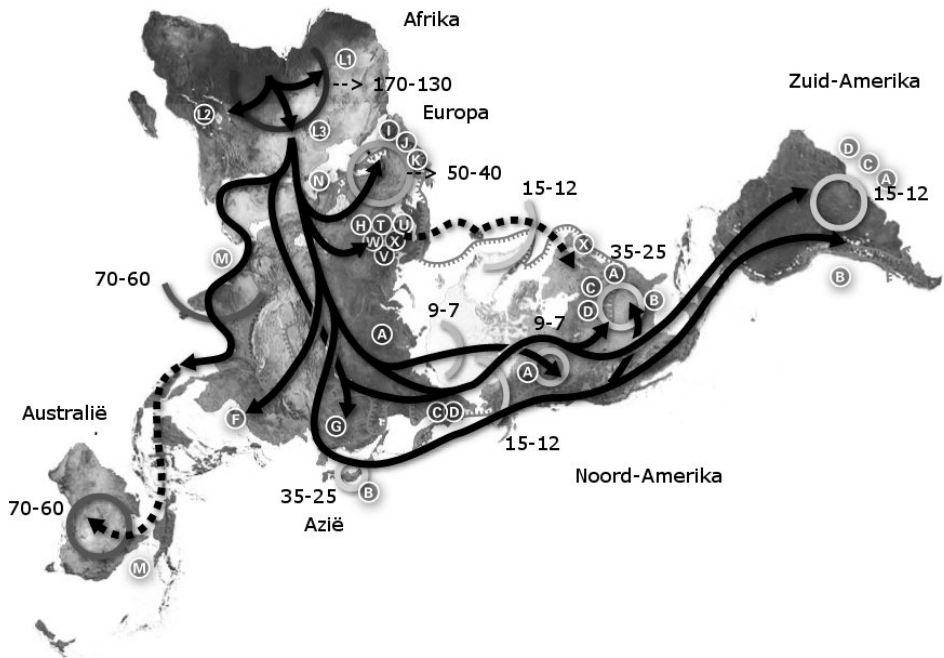
Een mtDNA-onderzoek heeft zin wanneer u de bloedverwantschap wil vaststellen van vrouwen die in een maternale stamlijn dezelfde vrouwelijke voorouders hebben.

Het mtDNA bestaat uit een ringvormige keten met 16.569 elementen die in volgorde van 0 – 16.569 genummerd worden. Voor het genealogische onderzoek beperkt men zich tot het onderzoek van twee hypervariabele gebieden die geen genen bevatten. Deze zijn HVR1, de ketenregio 16024-16569 en HVR2, de ketenregio 00001-00576. HVRE is afkorting van Hyper Variabele Regio. Mt-onderzoek is dus geschikt zowel voor het rechtstreeks vaststellen van de moederlijke verwantschapslijn, maar ook voor het eerder genoemde diepte-onderzoek. Aanvankelijk beperkte men zich bij het onderzoek tot één van de twee genoemde hypervariabele regio's maar dat geeft een onvoldoende resolutie, zodat men tegenwoordig vooral aanbeveelt zowel de regio HVR1 als HVR2 samen te onderzoeken. Het is mogelijk een volledig onderzoek van de hele mtDNA-keten te doen, dus ook de ketenregio 00577-16023 bij dit onderzoek te betrekken. Dit noemt men Full Mitochondrial DNA-Sequence, afgekort FMS-test.

Meestal levert dit voor het genealogische onderzoek weinig extra informatie op, maar kan wel belangrijk zijn bij klinische vraagstellingen. De huidige kosten voor een HVR1- en HVR2-onderzoek bedragen rond de 50 euro. Voor een volledig ketenonderzoek bedragen de kosten rond de 200 euro.

At-test

De At-test wordt gebruikt om globaal verwantschappen aan te tonen van voorouders tot het niveau van betovergrootouders en voor familieleden niet verder dan achterneef/-nicht. Globaal dus een afstand van 5 tot 6 generaties. Tot voor kort toetste men op tot 69 markers die deel uitmaken van het gehele niet geslachtsgebonden genoom

Kaart van de menselijke migratie, met de Noordpool in het midden. Let op de vervorming van de kaart. Migratiepatronen zijn gebaseerd op studies van mitochondrisch (matrilinair) DNA. Gestreepte lijnen geven hypothetische migraties weer. De letters vertegenwoordigen de verschillende haplotypes (zie tekst). De getallen bij de cirkels en delen van cirkels geven de tijd weer, in eenheden van duizend jaar vóór heden. De gekartelde lijnen (slecht zichtbaar op deze zwart-wit representatie) geven de grenzen van het landijs of toendra aan gedurende de laatste grote ijstijd. Bron en kleurenversie: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Haplogroep>.

(alle 44 gewone chromosomen maar niet de 2 geslachtschromosomen X en Y). De laatste jaren wordt door de verbetering van de technieken het gehele genoom onderzocht dus inclusief de geslachtschromosomen met bijna een oneindig aantal markers.

Deze test heeft grote mogelijkheden, men kan zowel de diepteverwantschap als de bloedverwantschap tot de vijfde generatie aantonen. Dat kunnen dus zowel neef/nicht-verwantschap zijn, oom-entante-verwantschappen, een van de grootmoeders zowel van vaders- als moederszijde etc. De accuraatheid van de test binnen de 4-de erfelijke stap is 90-95%. Bij de 5-de stap is deze kans kleiner en is er een globale kans van 50% dat men bloedverwant-

schap kan aantonen. In sommige gevallen is het mogelijk dat men zelfs bij 6 stappen nog een uitspraak doet maar dan is dat wel een beetje speculatief.

De interpretatie van deze tests is geweldig ingewikkeld omdat 700.000 SNP (uitgesproken als SNP; Single Nucleotide Pairs = enkelvoudige nucleotiden paren) worden getoetst. Het laboratorium controleert dan bij vergelijking hoeveel identieke DNA-ketens bij beide onderzochte al of niet verwante personen gevonden worden. Statistische analyse kan met een betrekkelijk grote zekerheid de mate van verwantschap vaststellen. Beschikt het laboratorium in de databank over een grote hoeveelheid gegevens dan kan men aanwijzingen van families ge-

ven die mogelijk met de probandus verwant zijn.

Over het algemeen vragen de geavanceerde At-DNA-testen zowel wat betreft de laboratoriumzijde als de uitleg van de gegevens een grote expertise die meestal wel beschikbaar is in de grote laboratoria.

Een belangrijk gegeven bij deze tests is dat men niet alleen bloedverwantschappen kan vaststellen maar ook waardevolle informatie krijgt over de etnische en geografische oorsprong van de familie. Dit noemt men dieptegegevens wat betreft de verwantschap, die soms vele honderden generaties teruggaat. Hierbij gebruikt men de haploclassificatie die per land of volk verschilt. Men kan op basis van een At-onderzoek vaststellen hoeveel procent Aziatische, Europese en Afrikaanse factoren men in zijn DNA heeft. Daarbij kan men globale aanwijzingen geven over de herkomst, dat wil zeggen de geografische gebieden waar dergelijke diepte-eigenschappen (type Haplo) veel voorkomen.

Haplogroepen

Haplogroepen zijn groepen individuen die geclassificeerd worden aan de hand van het haploïde DNA. Haplogroepen worden weer ingedeeld in familiale haplotypes. Deze classificatie is van belang voor genografie, een wetenschappelijke tak die zich bezighoudt met hoe een organisme zich in de prehistorie heeft ontwikkeld en verspreid.

Een kort voorbeeld hoe het mtDNA geografisch gezien is ingedeeld:

- Zuid-Europeanen: J, K
- Noord-Europeanen: H, T, U, V, X
- Bewoners Midden-Oosten: J, N
- Afrikanen: L, L1, L2, L3
- Aziaten: A, B, C, D, E, F, G
- Inheemse Amerikanen: A, B, C, D, X

Meer gedetailleerde informatie over de structuur en organisatie (chromosomen en genen) en samenstelling (DNA) van ons erfelijk materiaal is te vinden via andere informatiebronnen, zoals Wikipedia, www.allesoverdna.nl.

In een vervolg op deze basisinformatie zal ik verder gaan met informatie over DNA.

Vacature redactie

door Arie van Herk, hoofdredacteur

We zijn een enthousiast team waarbij we allemaal fungeren als tekstschrijver. Naast dit schrijven heeft elk redactielid een aandachtsgebied in de uitvoering van activiteiten. Jelle doet de verwerking en opmaak van de verhalen naar een blad, Marcel doet interviews en verslaglegging van lezingen, Thijs doet verslaglegging van lezingen en taalkundige aspecten van alle stukken. Zelf doe ik de organisatorische aspecten rondom

het ontstaan van het blad. We houden drie maal per jaar een redactievergadering, voorafgaand aan ieder nummer, en hebben veel onderling contact per e-mail en bij onze activiteiten.

Vind je het leuk om in zo'n dynamisch team een bijdrage te gaan leveren aan ons afdelingsblad dan ben je van harte welkom. De contactgegevens staan voorin dit blad, we kijken uit naar je reactie!

Niet acht, maar negen (of meer) op een rij

door Sjoerd Huitema

In het aprilnummer van 2015 nummer 2 kwam ik op pagina 32 een 'geboortegolf' tegen van 8 kinderen in evenzoveel jaren (artikel van onze redacteur Thijs van Veen, red.). Ik woon in de voormalige gemeente Hemelum Oldeferd, in Koudum om precies te zijn. Uiteraard word je dan nieuwsgierig. Dus ik ben verder gaan zoeken.

Om de vraag te beantwoorden, is dit een record? Nee, eigenlijk is dezelfde serie nog eentje langer. In 1903 wordt nog een kind geboren; en met een beetje smokkelen wordt de serie nog langer. In mei 1905 wordt een tweeling geboren, dat zijn dan nummer 10 en 11. De kinderen geboren na 1902 komen niet voor op WieWasWie, maar wel op allefriezen.nl. Hieronder een kort overzicht van het gezin, mede gebaseerd op <http://www.stamboomachtkarspelen.nl/stam-scherpenzeel>, Genealogie in Achtkarspelen en omstreken door Martinus Jongsma.

Overzicht van het gezin

Johannes Adrianus Harmens Jongsma, werkman, landarbeider, los arbeider, * 14-12-1869 Oudega (HO), † na 1942, zoon van Harmen Alberts Jongsma en Petronella Johanna Mesker (Pieterella), × Hemelum Oldeferd 28-9-1894 Neeltje Durks Bruinsma, *10-3-1871 Molkwerum, † 9-1-

1942 Wymbritseradeel, dochter van Durk Durks Bruinsma en Hylkje Hiddes Sikkes.

Uit dit huwelijk:

1. Petronella Johanna Jongsma, * Oudega (HO) 26-1-1895, † 11-1-1971.
2. Durk Jongsma, * Hemelum 23-3-1896 te Hemelum.
3. Hylkje Jongsma, * Hemelum 20-3-1897, † 24-6-1902.
4. Aaltje Jongsma, * Hemelum 28-4-1898, † 11-3-1986.
5. Harmke Jongsma, * Hemelum 30-4-1899, † 13-4-1951.
6. Gooits Jongsma, * Hemelum 18-5-1900, † 18-7-1900.
7. Gooits Jongsma, * Hemelum 17-7-1901, † 21-9-1946.
8. Harmen Jongsma, * Hemelum 21-11-1902.
9. Uilke Jongsma, * Hemelum 1-12-1903.
10. Anna Jongsma, * Hemelum 2-5-1905, † 30-3-1963.
11. Hylkje Jongsma, * Hemelum 2-5-1905, † 24-2-1906.
12. Hidde Jongsma, * Hemelum 3-6-1906, † 26-7-1906.
13. Hylkje Jongsma, * Hemelum 16-6-1910.

Boekbesprekingen

door Willem van Maren

Ad. J. de Jong

Familiewapens in Zuidoost-Utrecht

Voorthuizen 2015, uitgave in eigen beheer, uitverkocht.

In 1996 verscheen het omvangrijke *Genealogie en Heraldiek te Rhenen* van Ad. J. de Jong en C.L. van Otterlo. De Jong heeft daarna niet stilgezeten en is heraldische informatie blijven verzamelen. Het resultaat van al dit spuurwerk is een prachtig boek geworden met alle wapens die gevonden zijn op wapen- en rouwborden of op oude tekeningen van die borden in Zuidoost-Utrecht. Dit zijn de gemeenten Rhenen, Wijk bij Duurstede, Amerongen, Bunnik, Cothen, Doorn, Driebergen, Houten en 't Goy, Langbroek, Leersum, Odijk, Renswoude, Schalkwijk, Veenendaal, Woudenberg en Amersfoort. Bovendien is er een beschrijving van de wapens bij de Fundatie van Renswoude in Utrecht en in het Amersfoortse Wapenboek van R.T. Musschart. Zegels zijn niet opgenomen en zullen waarschijnlijk later afzonderlijk gepubliceerd worden.

Alle wapens zijn afzonderlijk en in kleur afgebeeld. Ook zijn er foto's van veel wapen- en rouwborden en andere illustraties. Niet alle rouwborden zijn opgenomen en soms is de afbeelding van een rouwbord zo klein afgebeeld dat de namen bij de wapens niet meer leesbaar zijn (bijv. Amerongen, Isselt en Renswoude). Hierdoor is de genealogische context van een aantal wapens niet altijd meteen duidelijk. Dit is echter gemakkelijk op te lossen via een blik op

de borden zelf of met behulp van de literatuur.

Wapenschild van Willem van Reede (+ 1706) in de Andrieskerk te Amerongen. Afbeeldingen en meer informatie over de wapenschilden in deze kerk zie www.heuvelrugkerken.nl.

De heer De Jong verdient veel lof voor zijn geweldige inspanning. Het boek is een belangrijke aanwinst voor genealogische speurders in Zuidoost-Utrecht. Samen met het Wapenboek van de Vereniging Veluwe Geslachten door Anton C. Zeven is onze afdelingsregio nu voor 90% heraldisch geïnventariseerd. Het boek kan in de regionale archieven worden geraadpleegd.

Inhoudsopgave

Ten geleide	1
Colofon	1
Lezingen & Activiteiten	2
Ledenbestand	5
Van uw voorzitter	5
Beëindiging spreekuur stamboomonderzoek en familiegeschiedenis	5
Computergenealogie in De Brug	6
Genealogische bronnen bij het Nederlands Instituut voor Militaire Historie	6
Geneanet	8
Afdelingsledenvergadering (ALV) van 3 november 2015	9
Stel je voor	9
Bereikbaarheid en informatie-uitwisseling	10
Crime passionel	10
Genealogiedag in het Eemhuis	14
Genetisch onderzoek deel 2	15
Vacature redactie	18
Niet acht, maar negen (of meer) op een rij	19
Boekbesprekingen	20

Retouradres:
Herfsttuin 24
3772 VJ Barneveld

PostNL
Port betaald

